

HEEM-
NIEUWS

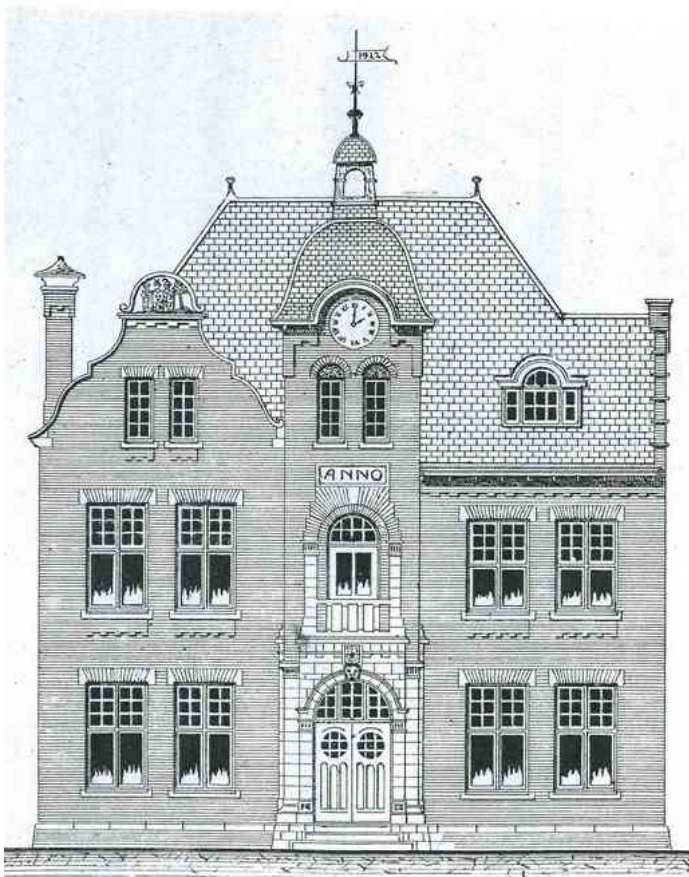
Heemkundekring Bergeijk

de Keersopper

nr 40

Inhoud:

Over haarteuten in Amerika: de firma Wijnen & Heesters. <i>Ad Tilborghs</i>	p 2
Bergeijkse bestuurders van "t Hof en hun Raadhuizen. <i>Jaap Bussing, Wim an Dooremolen</i>	p 9
Schilder Jan van Vonderen en zijn bedrijvigheid. <i>Wim van Dooremolen</i>	p 15

Heemkundekring Bergeijk

Secretariaat:

Dr. Duchateaustraat 75 5571DB Bergeijk

E-mail: info@heemkundekringbergeijk.nl

www.heemkundekringbergeijk.nl

Rabobank Bergeijk IBAN NL95RABO0101373627

DE KEERSOPPER

NR 40 december 2015

HEEMKUNDEKRING BERGEIJK

Hallo, heemkundevrienden.

De veertigste Keersopper alweer.

Ondergetekende was vanaf het begin betrokken bij de Keersoppers, sturend, layoutend, schrijvend; een soort eindredacteur. Maar nu is het zo ver, dat ik een stapje terug moet gaan nemen.

De redactie blijft hetzelfde, zij het dan met versterking van het bestuurslid Cas van Houtert, die met ingang van 1 januari 2016 de functie van eindredacteur gaat vervullen..

De Keersopper is er voor en door de leden.

We zijn dan ook blij dat voor de Keersoppers meerdere leden hun bijdrage blijven leveren. Iedereen heeft of kent vast wel iets wat eigen is en aardig is of wat eigenaardig is.

Overigens, als je iemand kent die ook geïnteresseerd zou zijn in ons heem Bergeijk, maak hem lid, dan kan hij eveneens o.a vier- keer per jaar over onze dorpen en hun historie lezen.

Actief lid? Nog beter, want we zoeken wel versterking.

In deze Keersopper ondermeer een artikel over de geschiedenis van ons gemeentehuis, vandaar de mooie prenten hiernaast en op pagina 21.

Over de ondernemende schilder Jan van Vonderen wordt ook verhaald. Ondernemend waren ook ooit de haarteuten; een verhaal over ver weg.

Veel Leesplezier.

Wim van Dooremolen

Redactie: e-mail info@heemkundekring.nl

Cas van Houtert

Wim van Dooremolen

Ad Tilborghs

Daniel Vangheluwe

Martien Veekens

Jaap Bussing

Haarteuten in Amerika: de firma Wijnen & Heesters

Door Ad Tilborghs.

Met dank aan Jonne Christensen, die de portretfoto's beschikbaar stelde.

Wynen & Heesters, Importers of Human Hair.

Het boek “De Teuten, Buitengaanders van de Kempen” (1974) bevat op pagina 178 informatie over de familie Wijnen (Bergeijk, Weebosch) en de familie Heesters (Luyksgestel). Hier wordt een brief uit New York, gedateerd 6 januari 1893 aangehaald, met een gedrukt briefhoofd “Peeters & Rombouts, importers of human hair, 62 East 12th Street”. In deze brief wenst de schrijver Peter Johannes Peeters zijn zuster Marie te Luyksgestel vanuit New York een zalig nieuwjaar. Ook laat hij haar weten dat Jan Heesters met zijn vrouw en kindje het nog bijzonder goed maken; "Met Nieuwjaar ben ik er wel tweemaal geweest." Zijn vrouw was over Holland goed voldaan en in Eindhoven had het haar bijzonder goed bevallen. Deze Jan Heesters zou met de gebroeders Cornelis, Christiaan en Peter Wijnen in New York een handelszaak hebben gehad onder de naam “Wijnen & Heesters, importers of human hair”. Het gaat hier om Johannes Cornelis Heesters, geboren in 1850 te Luyksgestel, zoon van Johannes Heesters (1822-1896) en Maria Catharina de Krom (1821-1891). In het Bevolkingsregister van Luyksgestel over de periode 1876-1893 wordt achter zijn naam genoteerd “Amerika”. Deze notitie vinden we in deze periode trouwens ook bij zijn broer Nicolaus (geboren in 1856).

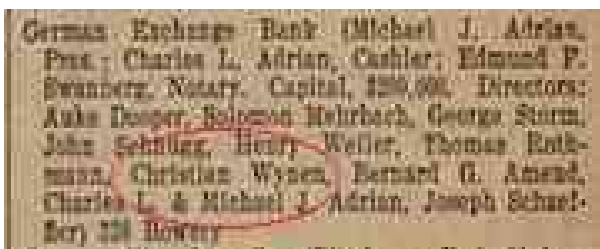
Directeur German Exchange Bank

De genoemde gebroeders Wijnen zijn drie van de negen kinderen uit het gezin van Martinus Wijnen (1800-1884) en Arnoldina Kuijken (1808-1881). Van Cornelis Wijnen (1835-1908) wordt gezegd dat hij ongeveer 20 jaar haarteut was in Duitsland, daarna twee jaar in Amerika, vanwaar hij vóór de Frans-Duitse oorlog (1870-1871) terugkeerde. In 1870 wilde hij weer naar Amerika gaan, maar wegens het uitbreken van de oorlog vertrokken er geen schepen uit Hamburg. Hij bleef in Nederland en overleed in Luyksgestel. Een andere versie is, dat toen Cornelis Wijnen te veel moeilijkheden met zijn handel ondervond vanwege de Frans-Duitse oorlog, in 1865 naar Amerika vertrok. Later zouden twee van zijn broers hem volgen.

Christiaan (1837-1909) zou haarteut in Duitsland en Amerika zijn geweest; was later te New York directeur van de German Exchange Bank, trouwde Maria Adelaide Rosseeuw, een kappersdochter uit Kortrijk, en overleed te Eindhoven. Peter (Johannes) Wijnen (1842- 1918), was ook haarteut in Duitsland en Amerika en zou zijn gehuwd met een Duitse vrouw en bleef in Amerika.

Meester Panken

In Nederlandse bronnen vinden we nauwelijks meer gegevens over de handelsactiviteiten van genoemde personen in Amerika. Of het zouden de aantekeningen van meester Panken moeten zijn. In 1878 schrijft hij in zijn dagboek dat bij het 50-jarig huwelijksfeest van Martinus Wijnen en Dina Kuijken, één van hun kinderen in Noord-Amerika verbleef. In 1880 sprak hij in Luyksgestel de bijna 87-jarige Jan Rombouts die hem vertelde dat in Amerika nog vijf personen uit Luyksgestel handelden in haren. En in 1892 verhaalde Panken over een uitstapje met Johannes Rombouts, handelaar in Luyksgestel en Peter Johannes Peters, handelaar in Amerika, die op dat moment tijdelijk in Luyksgestel verbleven. Ook in 1892 schrijft hij dat ene Bots uit Valkenswaard met zijn rijtuig Jan Heesters, zijn vrouw en kind die in Amerika woonden, van Valkenswaard naar Luyksgestel vervoerde. Dit is hetzelfde gezin Heesters dat in de hierboven genoemde brief van 6 januari 1893 wordt vermeld, en dus kort daarna weer naar Amerika moet zijn afgereisd.

Christiaan Wijnen (1837-1909) trouwde met Maria Adelaine Rosseeuw (Kortrijk 1853 - Eindhoven 1833). Uit dit huwelijk werden te New York twee kinderen geboren: Juliette

(1880) en Christian Aloesius (1885). Dat dit gezin op en neer reisde naar New York, zien we bijvoorbeeld in het bevolkingsregister van Bergeijk, periode 1890-1900. Hier wordt dochter Juliette in 1885 (dus 5 jaar oud) ingeschreven als komende van New York, en drie jaar later weer uitgeschreven als zijnde vertrokken naar New York.

De eerder genoemde Cornelis Wijnen (1835-1908) was in 1871 gehuwd met Anna Maria van den Berg (1845-1879). Hij is de vader van Misterke Wijnen (zie Artikel). Dat Cornelis ook tijdelijk in Amerika is geweest, kunnen we nog niet hard maken. Maar hij handelde volop in mensenhaar, dat is wel duidelijk. En dat al vanaf zeer jonge leeftijd. Toen hij tegen de twintig was, moest hij loten om vast te stellen of hij wel of niet bij de Nationale Militie in dienst moest. Hij had de pech een verkeerd nummer te trekken. Daar is veel over te doen geweest, reden om aan hem nog een apart artikel te wijden.

Zoals reeds vermeld was Peter (Johannes) Wijnen (1842-1918) ook haar-teut in Amerika. Hij zou zijn gehuwd met een Duitse vrouw en bleef in Amerika. En dit klopt. Volgens de US Census (volkstelling) van 1880 woonden te New York op één adres:

- Peter Wynen, geboren in Holland, 37 jaar, beroep Hair Business
- Josephine Wynen, geboren in Prussia (Duitsland) , zijn vrouw, 30 jaar. beroep Keeping House
- Terasa Wynen, geboren in New York, dochter, 4 jaar, thuis wonend
- Tina Wynen, geboren in New York, dochter, 2 jaar, thuis wonend
- Tilie Wynen, geboren in New York, dochter, 1 jaar, thuis wonend
- Sofpia Be Berweijck (?) geboren in Prussia, 16, jaar, beroep be-diende
- John Heester, geboren in Holland, 30 jaar, beroep Hair Business

Peter Wijnen was dus in 1880 niet alleen gehuwd, maar had ook drie kinderen, en een bediende, en zijn compagnon Jan Heesters in huis.

A snippet of a handwritten document on aged paper. The top line reads "Gefleekende N.York, den 31 Juli 1880" followed by "vijfentachtig". Below this, there are two names written in cursive: "Christian Wynen" and "Peter Wynen".

In 1885 verbleven de gebroeders Christiaan en Peter Wijnen in New York. Dat kunnen we opmaken uit de Memorie van aangifte voor het regt van Successie der nalatenschap van Martinus Wijnen, overleden te Bergeijk 25 november 1884, hun vader. Zij ondertekenden de aangifte te New York netjes bij het kruisje.

Grote klantenkring uit de theaterwereld.

Op internet zijn steeds meer gegevens over onze haarteuten te vinden.

Zo hebben we een boek kunnen traceren met de titel 'New York, its leading merchants and manufacturers' verschenen in 1884. Hierin staat een artikel waarin de ontstaans-geschiedenis van de firma Wijnen & Heesters te New York is beschreven en ook hoe deze firma daar naam en faam heeft gemaakt.

Wynen & Heesters, Importers of Human Hair, No. 125 Fourth Avenue (near Union Square).—The wholesale trade in human hair has of late years assumed proportions of the greatest magnitude, and especially so in New York, which is the recognized centre of the trade in America, and it is here that the firms actively engaged in the importation of hair are located. Prominent among the number, and one noted for its great activity and enterprise, is that of Messrs. Wynen & Heesters of No. 125 Fourth Avenue. The business, which has now attained such large proportions, was originally founded by Mr. Peter Wynen in 1874, being at first located in Eleventh Street. In 1878 Mr. Wynen entered into a copartnership with Mr. J. C. Heesters, under the name and style of Wynen & Heesters, and the concern has since been thus constituted. In 1880 they removed to their present very eligible and central premises at No. 125 Fourth Avenue, near Union Square, and where in their salesrooms they display a really magnificent stock of the best freshly imported human hair from Germany and France, and which they dispose of both at wholesale and retail. Their stock of hair-goods is equally large and fine, comprising as it does all the latest styles of switches, front-pieces, wigs, toupees, etc. etc. Both partners are possessed of vast practical experience and an intimate knowledge of the wants of the trade, and have built up a large and appreciative theatrical patronage, many of our leading actors and actresses being permanent customers. They also sell to the local trade and receive many orders from hairdressers in Western and Southern cities. Both gentlemen have long been identified with New York's commercial interests, and Mr. Wynen is an active and highly esteemed member of the New York Hairdressers' Association. Both he and Mr. Heesters are popular alike in commercial and social circles, and well merit the large measure of success which has attended their well-directed efforts in the line of the importation of human hair.

De tekst luidt (vrij vertaald) als volgt:

"Wynen & Heesters, importeurs van mensenhaar, Nr. 125 Fourth Avenue (bij Union Square). De handel in mensenhaar heeft de laatste jaren een enorme omvang aangenomen, en vooral in New York, dat wordt beschouwd als het centrum van de handel in Amerika. Hier zijn de bedrijven die actief betrokken zijn bij de import van haar gevestigd. Prominent aanwezig, en erkend voor haar grote activiteit en onderneming, is die van de heren Wynen & Heesters van nr. 125 Fourth Avenue. De handel, die nu zulke grote proporties heeft bereikt, werd oorspronkelijk gesticht door de heer Peter Wijnen in

1874, en was toen gevestigd in Eleventh Street. In 1878 is de heer Wijnen een vennootschap/partnerschap gestart met de heer J.C. Heesters, onder de naam Wynen & Heesters, en het bedrijf is sindsdien zo gevestigd. In 1880 zijn zij verhuisd naar hun huidige, erg gewilde en centraal gelegen pand aan nr. 125 Fourth Avenue, bij Union Square, waar zij in een winkel een echt enorme hoeveelheid van het beste, vers geïmporteerde haar uit Duitsland en Frankrijk tentoonstellen, die zij afzetten aan zowel de handel als de detailhandel. Hun voorraad haar is net zo groot als goed en omvat alle laatste modes van ... ? ...? pruiken, toupets, et cetera. Beide eigenaren bezitten grote praktische ervaring en grondige kennis van de behoefte van de handel, en ze hebben een grote erkentelijke klantenkring uit de theaterwereld opgebouwd, veel van onze bekendste acteurs en actrices zijn vaste klant. Ze verkopen ook aan de lokale markt en ze ontvangen veel orders van kappers uit steden uit het westen en zuiden. Beide heren zijn sinds lange tijd verbonden met de commerciële belangen van New York, en de heer Wynen is een actieve en hoog gewaardeerd lid van de New Yorkse kappersvereniging. Zowel hij als de heer Heesters zijn populair in commerciële en sociale kringen, en zijn van grote waarde voor de omvang van het succes die zij bereikt hebben door hun inzet in het importeren van menselijk haar."

Voor 3.500 dollar beroofd.

We moeten ons wel realiseren dat in die tijd Wijnen & Heesters in New York één van vele succesvolle importeurs was van mensenhaar. Dat kunnen we indirect opmaken uit een artikel in de New York Times van 20 augustus 1911. Deze uitgave bevat een uitvoerig artikel over "several stores of the same kind recently plundered presumably by te same gang." Bedoeld zijn winkels van importeurs van mensenhaar en de daders waren waarschijnlijk leden een Italiaanse bende. Bij Louis Hartung, een importeur van mensenhaar, met zijn zaak op 711 Broadway, werd voor 10.000 dollar aan mensenhaar gestolen. En dat was het vijfde geval binnen vijf weken! Want ook in de winkel van Emil Jeantet aan 103 West Sixteenth Street werd ingebroken (schadepost 5.000 dollar). Ook de winkels van C. Fider aan 109 Fourth Avenue (2.000 dollar), en Wanamaker's winkel in Sixth Avenue moesten het ontgelden. En ook bij J.C. Heesters, 125 Fourth Avenue werd ingebroken en voor 3.500 dollar aan mensenhaar ontvreemd.

Dat Peter Wijnen en zijn echtgenote Josephine onmiskenbaar van goede doen waren maken hun portretfoto's van rond 1900 wel duidelijk.

Uit het krantenbericht van 1911 zou kunnen worden opgemaakt dat Peter Wijnen intussen uit de zaak was getreden. Bij het overlijden van zijn vrouw (1915) was hij in elk geval al met pensioen.

Overlijdensberichten in de New York Times van 13 december 1915 en 20 juni 1918.

WYNEN.—Peter, on June 18, 1918, husband of the late Josephine Wynen, in his 77th year. Funeral from his residence, 1201 Morris Av., Bronx, thence to the Church of the Holy Spirit, Huronside and University Ave., Friday, June 21, 10:30 A. M. Interment Woodlawn.

† Ad Tilborghs¹

---

¹ <http://home.kpn.nl/H.Tilburgs1948/teuten.html>

BERGEIJKSE BESTUURDERS VAN 'T HOF EN HUN RAADHUIZEN

Jaap Bussing, Wim van Dooremolen

Het bestuur van onze gemeente bestaat tegenwoordig uit het college van burgemeester en de drie wethouders met een gemeenteraad gevormd door vier partijen uit Bergeijk 't Hof en de kerkdorpen.

Het gemeentehuis is nu het centrum van gemeentelijk bestuur. Hier vergaderen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Tevens is het de werkplek van het gemeentelijk ambtenarenapparaat onder de leiding van de gemeentesecretaris.

Bergeijk heeft niet altijd de beschikking gehad over een raadhuis.

In aloude tijden werden de vergaderingen van het dorpsbestuur gehouden in een herberg. Dit lijkt een aardige plaats om te vergaderen, maar in de praktijk bleek dat er nogal wat adders onder het gras zaten. Tijdens die vergaderingen van de schepenen was de rest van de herberg toegankelijk voor andere bezoekers, die zich ook wilden bemoeien met de vergadering. Deze strategie leidde tot allerlei onverkwikkelijke zaken, zelfs tot vechtpartijen. Dit was dan ook de reden, dat de hogere overheid, in dit geval de Read van State te 's-Gravenhage, in 1663 besloot dat het afgelopen moest zijn met dit soort vertoningen. Er werd voorgeschreven dat voortaan de vergaderingen in een herberg verboden waren en dat er een aparte ruimte moest worden gemaakt, waar de schepenen in alle devotie hun vergaderingen konden beleggen. Deze plaats werd gevonden in de sacristie van de grote kerk. In 1663 werd deze ruimte hiertoe verbouwd, maar het duurde nog bijna twee jaren voordat de schepenen hun intrek konden nemen in deze ruimte. Eerst moest er namelijk nog een kraker verwijderd worden. Deze kraker avant la lettre was een vrouw die met haar kinderen intrek had genomen in de nieuw verbouwde sacristie en deze niet wilde verlaten. Druk vanuit de Raad van State heeft haar toch doen inzien, dat vertrek de beste oplossing was. Zo kwamen de schepenen dan toch eindelijk in bezit van hun vergaderruimte. Toch duurde dit niet lang, want enkele decennia later blijken de schepenen hun vergaderingen weer te beleggen in... de herberg.

In 1752 wil men niet meer vergaderen in een herberg waar :

“hare besoignes met gene genoegsame vrijheijt connen verrigten, en seer dikwijls wierden gefrustreerd met alderhande insolentien van dronckaerts en moetwilligers, als met schrickelijke vloeken, sweeren, rasem ende tiren en wat dies meer is”
zo schrijft men.²⁾

---

² De Raadhuizen van Bergeijk door H.Goossens in Campinia J16

Omdat dit weer uitliep op de hierboven geschetste situaties sloten de schepenen een contract met de secretaris van Bergeijk, Johan van Beverwijk, om in zijn huis op kosten van de gemeente hun vergaderingen te beleggen. Hij kreeg hiervoor een vergoeding voor het verbruik van turf en kaarsen (verwarming en verlichting)

Hoe zat het met het bestuur van de gemeente, 250 jaren geleden ?

De drie Bergeijkse schepenen, die zitting hadden in de Regtbank (Dingbank), hadden ook zitting in het bestuur der gemeente Bergeijk. Hierover schrijft meester Panken ³⁾

“Het Bestuur bestond uit drie schepenen, die door den Kwartierschout van Kempenland of diens stadhouder benoemd werden... Aan het hoofd der schepenen stond niet, zooals thans aan het hoofd der wethouders, een burgemeester maar de president-schepen, die onder dien naam uit hun midden werd gekozen en die voor zijn voorzitterschap geene meerdere bezoldiging dan die zijner medeschepenen, fl 2-10st, kreeg.

De drie schepenen traden met St. Bavo (Bamis) van elk jaar af, doch waren weder herkiesbaar. In hun bestuur werden de schepenen bijgestaan door den secretaris der Dingbank, als secretaris der gemeente ook wel dorpsschrijver genaamd

Een Gemeenteraad bestond er oudtijds op de dorpen in de Meierij niet. De Schepenen hadden het gewone dagelijksch beheer der gemeente; voor alle andere gemeente-aangelegenheden, zooals het voeren van processen, het opnemen van gelden, het zetten van een belangrijk gebouw, het heffen van nieuwe belastingen, het goedkeuren der gemeenterekeningen, enz. hadden de Schepenen noodig de goedkeuring der notabelen van de bevolking, die daartoe door den Kwartierschout of diens stadhouder werden opgeroepen op eene algemeene vergadering, welke den naam droeg van corporeele vergadering, omdat zij, zoo schreef Hanewinkel in zijne voormelde Gesch. en Aardrijksk. Beschr., het geheel corpus of Ligchaam der Plaats vertegenwoordigde. (Zo'n vergadering van schepenen/ burgemeesters/ kerkmeesters e.d. vond dan meestal op het kerkhof plaats.)

---

³⁾ P.N. Panken, Beschrijving van Bergeijk, p143

Pas in 1752 werd serieus gedacht aan de bouw van een raadhuis, maar het zou nog tot 1769 duren voor het verwezenlijkt werd! De bouw werd begroot op een som van 766 gulden, maar ook toen bleek begroten moeilijker dan verwacht en door pech bij de bouw en de inrichting met nieuw meubilair werd die begroting met ongeveer 100 gulden overschreden.

HET EERSTE RAADHUIS OP HET MARKTVELD VAN HET DORP⁴

Het Bergeijkse Raadhuis van 1770-1923 naar een schilderij van Frits Wichard 1939

Het gebouw voldeed uitstekend voor de beperkte administratie die in dorpen in de achttiende en negentiende eeuw werd gevoerd, maar in 1918 bleek het gebouw toch te klein te zijn geworden en nieuwbouw werd overwogen.

Toch duurde het nog bijna vijf jaren voordat de eerste spade in de grond ging. Het geldprobleem herhaalde zich.

---

⁴ Een explosie in november 1944 verwoestte het oude raadhuis. Bij dit ongeluk kwamen vijf mensen om het leven, waaronder twee kinderen.

HET RAADHUIS VAN 1923

Architect P. van de Velden, Geldrop. Tweelaags onder schild- en zadeldaken. Boven de ingangsportiek, van natuursteen, toren met open spitsje en uurwerk.

Het gehele bouwwerk werd duizenden guldens duurder dan voorzien en dit leverde in de gemeenteraad enkele felle discussies op.

Het gebouw werd in 1926 opgeleverd en voldeed in die vorm tot in de jaren vijftig, toen door de toename van de ambtelijke werkzaamheden de bouw van noodvoorzieningen noodzakelijk werd.

In de ingezwenkte topgevel het gemeentewapen.

De ingangspartij met koppen en signatuur van de architect.

S P Q B is een variatie op de gebruikelijke afkorting S P Q R (Senatus Populusque Romanus), wat betekent: De senaat en het Romeinse volk.

Verdere uitbouw van het ambtenarenapparaat noodzaakte de gemeente tot het besluit het bestaande gebouw verder uit te breiden.

UITBREIDING VAN HET RAADHUIS TOT GEMEENTEHUIS.

Onder grote belangstelling werd op woensdag 14 december 1983 officieel de eerste Steen gemetseld van het nieuwe gemeentehuis.

De Steen werd geplaatst in een markant metselwerk voor de toegang (nu achteringang) van het verbouwde en vergrote gemeentehuis.

Het kunstwerk werd voorzien van bijgaande tekst.

Op de vurste kant, den aankomkant staat:

*Goeiedag
aachter worde veur
en böte kwom binne
19 * 83*

En bij het vertrekken ziede ge:

*mee'w nie dichte deur
verliesd'r ginnen inne
houd-oe ÷ de groete thaus*

Het vernieuwde gebouw, onder de architectuur van Jos Franken en Harry Baken, werd in 1985 in gebruik genomen.

Door verdere uitbreiding van de werkzaamheden bij de gemeente, met de daarbij behorende ambtenaren was een verdere uitbreiding opnieuw noodzakelijk. De ambtenaren werden tijdelijk gehuisvest in een bedrijfspand op bedrijventerrein De Waterlaat.

In 2003 werd het gebouw⁵, zoals we dat nu kennen, in gebruik genomen.

⁵ Van architectenbureau Storimans-Wijffels uit Tilburg.

Schilder Jan van Vonderen, en zijn bedrijvigheid.

Bij de restauratie van de Hofkerk in 1888, onder leiding van architect C.J.H. Franssen, werd de hele kerk royaal beschilderd naar de geest van de neogotiek (de nieuwe gotiek). Oudere parochianen zullen zich dit interieur nog herinneren.

De schilder Jan van Vonderen kwam uit Overasselt naar Bergeijk om de kerk op 't Hof te beschilderen, rond 1901.

Bij de herstellingen van de kerk in de jaren 1970 is niet veel van de oude schilderijen overgebleven.

Nu moet men hoog kijken om in de kerk daar nog wat van de oude schilderijen te zien. Maar ook op de pijlers is nog moois te zien.

Bouwhistoricus Dick Zweers zegt over de uitvoering met pijlers in het priesterkoor:
:”De pijlers zijn de bomen en de takken groeien boven ons hoofd in elkaar. De gemeenschap wordt beschut door het 'lover' boven haar hoofd. Kleuren hebben een symbolische betekenis⁶

In die kerk werden, bij het schoonmaken van de gewelven, in 2009 werden bijzondere schilderijen ontdekt. Ze waren, in sterk vervuilde staat, nog zichtbaar en hun rijkdom, verguldingen en prachtige kleuren waren ⁷verrassend. De foto toont een hersteld element.

Jan van Vonderen

In 1905 begon Jan van Vonderen zijn schildersbedrijf. In 1907 decoreerde hij de kerk op Weebosch en in 1913 die van 't Loo. Hij was de grondlegger van een bedrijf dat zoon en kleinzoon groot uitbouwden.

Maar Jan sr. deed meer dan schilderen; hij had een winkel, waar van alles te koop was. 'Eieren' kon je meestal op het raam lezen, maar ook stond er eens in de Sinterklaastijd met grote letters;
'Hier heeft de Sint zijn zak uitgestort.'
En Drika was in verwachting.

⁶ Keersopper 15, p 4.

⁷ Aldus de overburen.

Jan, de schilder/ glazenetter was een goede fotograaf.

In 1973 verschenen vele dorpsgezichten in 'Bergeijk in oude ansichten', waarvan hier de voorpagina met 't Hof.

Dat hij de eerste Bergeijkse fotograaf werd die dorpsgezichten vastlegde en familiefoto's maken is nog steeds te zien, zoals bij de heemkundekring die blij is van zoveel historische vastleggingen gebruik ter mogen maken.⁸

Jan maakte vele statiefoto's bij De Stoel; zie hier een voorbeeld met Sie, Ida en Trees Kuijten.

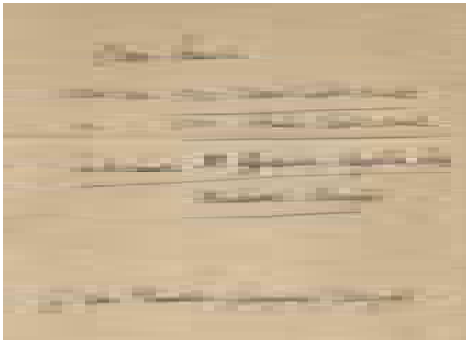
---

⁸ B.v. de foto van het raadhuis op pag.13

En de familiefoto's zoals deze van de familie Driedonk

Er zijn heel wat ansichten gemaakt.

Het oude materiaal waarmee rond 1900 verf werd aangemaakt/ marmer-schilderen werd uitgevoerd enz. is in bezit van de heemkundekring.

Er is voor het schilderen heel wat nodig.

En zeker als de schilder ook vensterglas zet.

Een rekening van 1917 toont de aanschaf van - groen en geel cathedraalglas - dubbeldik glas - geribt glas e.d.

VAN ERP VAN GORCOM
 Electriche Fabriek
 van ENGELSCH
 EN HOLLANDSCH
 LAKKEN EN
 VERFWAREN.
 GROOTHANDEL in
 Spiegel- en
 Vensterglas.

Tilburg, den 14 Augustus 1917.

Aan den Heer J. van Tonderen,

Rekening.

Mijnheer,

In het bezit Uwer aanvrage dd. 13 dezer, hebben wij het genoegen U vrijblijvend te offereren
 171 stuks geel cathedraal glas, volgens gegeven maten,
 4 stuks groen cathedraal glas, volgens gegeven maten,
 34 stuks dubbeldik glas, volgens gegeven maten,
 49 stuks enkel dik glas, volgens gegeven maten,
 1 stuks geribt glas do. richting, volgens gegeven maat,
 voor de totaal somma van f. 85,80. (Vijf en tachtig gulden & 80 cts.)
 Levering franco station Valkenswaard.
 Betaling netto contant.
 Stopperf kunnen wij U leveren tot den prijs van f. 0,25 per Eg.
 Betreffende Uwe bemerking over den genoteerden prijs van terpen-
 tijl, deelen wij U mede, dat wij aannemen kunnen de firma's wijze,
 welke aan goedkoopere prijs leveren dan wij, doch hebben desden
 dan ook nog oeffen voorraad, hetgeen echter met ons niet het geval
 is en zelf aan hoogen prijs hebben ingekocht. Het is ons derhalve
 niet mogelijk den genoteerden prijs te reduceeren, evenwel hant
 U zonder bezwaar het quantum aan ons terug zenden.
 Uwe order gaarne tegemeet zijnde, teekenen wij ievdiddelg

hoogerhand,
 J. VAN ERP VAN GORCOM
Van der Valk

Het bedrijf van Vondweren werd verder uitgebouwd door zoon Gerard en kleinzoon Jan

Hier foto's van zoon Gerard en kleinzoon Jan.

De tas van Gerard van Vonderen

De laatste voor het bedrijf zoals dat na 100 jaar geworden is

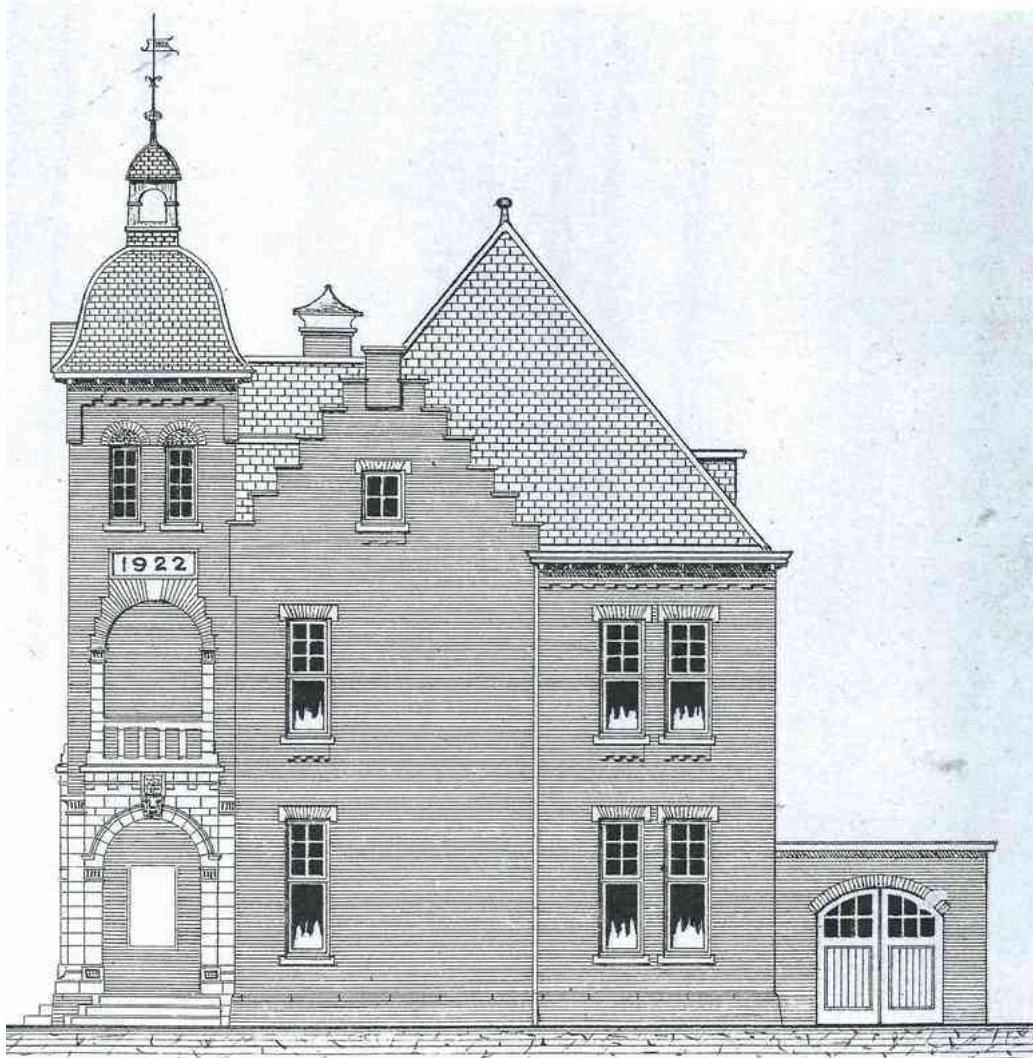
Jan van Vonderen jr 1934 -

De firma, die de laatste jaren het Paleis op de Dam en het Rijksmuseum, geschilderd heeft, wordt nu geleid door

Conny van Vonderen

Conny van Vonderen 1963 -

*Raadhuis
1926 zijaanzicht*

Engels Schrijvertje

Emberiza Pencinella

Herkenningspunten:

Het mannetje is mooi geel,
het vrouwtje daartegen wat saal bruin.
Lange vlijmscherpe snavel.

Eigenschappen:

Voedt zich hoofdzakelijk met boekenwormen.
Schrijft met Engels accent.
Maakt een eigenaardig krassend geluid.

Biotoop:

Pennenbakken op dikke bureaubladen.
Zeldzaam geworden door het muisvirus.
Valt nogal eens ten prooi aan de slijper.

Engels Schrijvertje

Henny Herps
van www.devoegelleedshow.nl

ISSN: 2213-820X